מחוון: מבחן: משנה מסכת שבת פרק יז – טלטול כלים

ניקוד: חלק א 6×5 = 30 · חלק ב 4×5 = 20 · חלק ג 5×5 = 25 · חלק ד 15 · חלק ה 10 · סה"כ 100. בשאלות הפתוחות: תשובה נכונה במילים של התלמיד מקבלת ניקוד מלא; תשובה חלקית מקבלת חלק מהניקוד, לפי ההערות. הדינים במבחן הם לפי המשנה והרע"ב; להלכה למעשה מעיינים בספרי הלכה.

1. **ב** – מטלטלים: לוקחים ומזיזים. (5 נק')
2. **ב** – "נוֹטֵל אָדָם קֶרֶנָס לְסַצֵּעַ בּוֹ אֶת הָאֱגוֹזִים" (משנה ב). (5 נק')
3. **ב** – רע"ב: "שדלתות הבית אינן מן המוכן, כלומר לא נעשו לטלטול". (5 נק')
4. **א** – רע"ב: "מגרה גדולה שנוסרים בה קורות". (5 נק')
5. **ג** – "אִם מְמַלְּאִין בָּהּ וְאֵינָהּ נוֹפֶלֶת, מְמַלְּאִין בָּהּ". (5 נק')
6. **ב** – חכמים: "בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ פּוֹקְקִין בּוֹ"; רע"ב: "והלכה כחכמים". (5 נק')
7. מלאכתו להיתר: כלי שמשתמשים בו לדבר מותר בשבת (קערות וכוסות); מלאכתו לאיסור: כלי שהשימוש הרגיל בו הוא מלאכה (מדוכה, רחיים, פטיש). 3 נק' להסבר, 2 נק' לדוגמאות. (5 נק')
8. לצורך גופו: כדי להשתמש בכלי עצמו (פטיש לפצח אגוזים); לצורך מקומו: כי צריך את המקום שהכלי מונח בו. 2.5 נק' לכל חלק. (5 נק')
9. השבר עדיין עושה מלאכה כלשהי, "ואפילו אינה מעין מלאכתן הראשונה" (רע"ב), כמו שברי עריבה לכסות פי חבית. 3 נק' להסבר, 2 לדוגמה. (5 נק')
10. ידית שאוחזים בה את הכיסוי. כיסוי עם בית אחיזה נטל בשבת; לפי רבי יוסי התנאי נאמר רק בכיסוי קרקע (כמו מכסה של בור). (3 נק' להסבר, 2 לדוגמה). (5 נק')
11. מותר. משנה ב: "קורנס לפצוע בו את האגוזים", לצורך גופו של הכלי לשימוש מותר. 3 נק' לדין, 2 לנימוק ולמקור.
12. מותר. כוס היא כלי שמלאכתו להיתר, ולפי הרע"ב (משנה ד) מותר לטלטל אותה גם "מחמה לצל". (3 נק' לדין, 2 לנימוק).
13. אסור. כלי שמלאכתו לאיסור מותר רק לצורך גופו ומקומו; "מחמה לצל או מפני הגנבים אסור" (רע"ב, משנה ד). (3 נק' לדין, 2 לנימוק).
14. תנא קמא: מותר, כי השבר עושה "מעין מלאכה" (לכסות פי חבית). רבי יהודה: צריך "מעין מלאכתן" (לצקת לתוכם מקפה), ולכן כאן אסור. הרע"ב: "ואין הלכה כרבי יהודה", כלומר מותר. 2 נק' לכל דעה, 1 להלכה. (משנה ה)

15 רבי אליעזר: אסור, כי מותר רק "בזמן שהוא קשור ותלוי"; אם נגרר על הקרקע "מחזי כמוסיף על הבנין" (רע"ב). חכמים: "בין כך ובין כך פוקקין בו", כי הוכן מאתמול. הלכה כחכמים: מותר. (2 נק' לכל דעה, 1 להלכה). (משנה ז)

16 **א.** המסר הגדול ויתד של מחרשה. הרע"ב: בעליהם מקפידים עליהם ומייחדים להם מקום, ואינם ראויים למלאכה אחרת. 2 נק' לשמות, 3 להסבר. (5 נק')
ב. תנא קמא: מותר לטלטל כלים גם שלא לצורך (למשל כלי שמלאכתו להיתר מחמה לצל). רבי נחמיה: רק לצורך, כלומר "לצורך תשמיש המיוחד לו בלבד" (רע"ב). 2.5 נק' לכל צד. (5 נק')
ג. לא. לפי רבי נחמיה סכין נטלת רק לחתוך בה, "ולא לסמוך בו את הקערה" (רע"ב). (5 נק')

17 שאלה פתוחה. כיוון אפשרי: השבת היא יום שמכינים אותו מראש (עשרתם, ערבתם), ולכן גם החפצים "מוכנים" לשבת מערב שבת; ההכנה מראש עושה את השבת שקטה ומסודרת. מחוון: 9–10 נק' – עמדה ברורה, קשר לשתי דוגמאות מהפרק ולשבת, ודוגמה מהחיים; 5–8 נק' – עמדה עם נימוק ודוגמה אחת; 2–4 נק' – עמדה בלי נימוק; 0 – לא ענה.